

Pogosta vprašanja in odgovori o PANTHEON konektor licencah

1. Zakaj ste uvedli konektor licence?

Odgovor: Potrebujete pravice za uporabo naše programske opreme. Namesto da bi dostopali preko PANTHEON vmesnika dostopate preko vertikalnih aplikacij, za licenciranje pa mora biti konektor licence.

Razloge, za kaj smo na Datalabu vpeljali konektor licence smo opisali v PANTHEON e-novicah junija 2014:

»Softverske hiše smo do sedaj zaračunavale običajno glede na število ljudi, ki uporabljajo našo programsko opremo. A vedno več uporabe je znotraj povezanih sistemov in širokih informacijskih integracijah. Spletna trgovina ne le da omogoči integracijo v PANTHEON poslovni proces neposredno stotinam kupcem, dodatno še zmanjša število prodajalcev in s tem naših licenc. Enako brezžični skladiščni sistem. Softverska podjetja smo med Scilo in Karibdo: razum govori, da odpremo svoje sisteme, tako da se bodo lahko povezovali z okoljem ter v to pospešeno investiramo, hkrati s tem prispevamo k lastnemu propadu skozi zmanjšane prihodke. Prihodnost bo še bolj pestra. Še več funkcij bodo začeli prevzemati inteligentni agenti (recimo prenos dokumentov, poravnave, naročanja, ...), mobilne naprave so lahko izredno uporabne v podjetju. In kako naj »licenciramo« robote – naj jih smatramo kot subjekte ali kot materializirane softverske objekte? SAP in Microsoft razmišljata enako. Njun odgovor so konektor licence, ki omogočajo priklop na podatkovno bazo in uporabo poslovne logike brez uporabniškega vmesnika in jih prodajajo za 50% cene navadne licence. Usmeritev se nam zdi pametna, naslavlja težave, bi pa za take PANTHEON licence računali le 30% cene običajne licence. Med 1.7. in 31.12.2014 želimo testirati ta pristop ter ga kot obveznega uvesti s 1.1.2015.«

2. PANTHEON ste oglaševali kot produkt z odprto podatkovno strukturo in možnimi razširitvami, sedaj pa zahtevate plačilo konektor licence.

Odgovor: Najprej razjasnimo pojma: odprta struktura ni brezplačna (open ≠ free). PANTHEON še vedno ostaja odprt, ni pa več brezplačen. Do sedaj je bila uporaba podatkovne baze brezplačna, od 1.7.2014 pa je plačljiva.

Zakaj: v sredini 90-ih let, ko se je PANTHEON razvijal je bilo težko predvideti kakšen bo napredek v razvoju čez 20 let, kot so pametni telefoni, aplikacije in nenazadnje koriščenje PANTHEON-a preko številnih verikalnih rešitev. Da bomo lahko še naprej zagotavljali ustrezen razvoj PANTHEON platforme, pa je bilo potrebno nasloviti tudi tako uporabo. PANTHEON podatkovna struktura je še vedno odprta. Na razvijalskem strežniku so še vedno prosto in javno objavljeni vsi podatki vključno z vpogledom v kodo poslovne logike.

3. Zakaj stranka potrebuje konektor licenco za dostop do njihovih podatkov? Mar niso podatki last stranke in lahko dela z njimi kar hoče?

Odgovor: Podatki so last kupca, vendar pa je format zapisa last razvijalca. Tu ne gre toliko za same podatke kot za dostop do njih in njihov format. Ta pa je v celoti last razvijalca in torej za njihov dostop v podatkovni bazi dejansko lahko zaračuna nadomestilo. Pri določanju zaračunljivosti smo si želeli doseči čim večjo pravičnost in fleksibilnost. Če so podatki samo poredko brani (branje se ne ponovi vsaj 48 ur) potem konektor licenca ni potrebna. Če pa so dostopi pogostejši je v ozadju jasna ekonomska logika in je prav, da se razvijalcem za to udobje plača.

4. Kaj se bo zgodilo, v kolikor bo sistem ugotovil prisotnost povezave na podatkovno bazo?

Odgovor: PANTHEON bo prenehal z delom (vse licence) dokler bo na bazi prisotna povezava s strani uporabnika (aplikacije), ki ni prijavljen v PANTHEON (NON PANTHEON uporabnik).

5. Koliko konektor licenc potrebujemo, če imamo več vertikal z različnim številom uporabnikov? Ali je važno, da so od istega proizvajalca?

Odgovor: Če imate 3 hkratne uporabnike na eni vertikalni rešitvi (X1), potem potrebujete 3 konektor licence. V primeru, da imate še 7 konektor licenc za drugo vertikalno rešitev (X2) in da 2 uporabnika uporabljata obe aplikaciji, potem je na sistemu hkrati $3+7-2 = 8$ uporabnikov, za katere potrebujete konektor licence.

Kdo je razvijalec/ponudnik vertikalne aplikacije ni pomembno.

6. Ali se lahko priklapljam z MS SQL Enterprise Studiom (SQL EM) na strankino bazo za vršenje podpore?

Odgovor: V kolikor ima stranka konektor licenco se podpora ne spremeni. V kolikor pa tega nima, bo PANTHEON ta priklop zaznal kot zunanjo licenco in ustrezno reagiral. Vendar pa tu opozarjamo, da podpora preko SQL EM že sedaj ni bila mogoča na varnih okoljih kot so npr. Oblak. Zaradi tega smo že X let nazaj v PANTHEON vgradili večino funkcionalnosti SQL konzole v funkcijo Y, s katero lahko nadomestite uporabo SQL EM. Kar pomeni, da je podpora tako kot doslej možna na način, da se priključite preko podpore za oddaljeno namizje (Remote Desktop Support – ISL na partnerskem in uporabniškem strežniku) ter poganjate poizvedbe. Tak način je mnogo varnejši in za stranko udobnejši: ne potrebuje VPN konekcije do SQL serverja, ki bi jo lahko izrabila zlonamerna programska oprema ali napadalci, uporabnik ima kontrolo nad stvarmi ki jih delate na njegovi bazi ipd. Ker so vsi ukazi za administriranje SQL strežnika ob ustrezni avtorizaciji omogočeni tudi preko poizvedb si lahko s SQL EM na svoji bazi pripravite skripte (večina funkcij SQL EM ima opcijo »script to...«) in jih potem poženete pri uporabniku, tako da spremembo licenciranja ne bo vpliva na vašo sposobnost vršenja podpore. In še nekaj – administracije strežnika se običajno delajo izven delovnega časa PANTHEON-a – kar pa pomeni, da preverjanje konektor licenc praktično ne bo vplivalo na ta opravila.«

---

7. Uporabnik ima ME licenco in v primeru, da želi OLAP kocke vrteti v Excelu, potrebuje konektor licenco?

Odgovor: Da, saj v nasprotnem primeru nima dostopa do podatkov v PANTHEON-u. OLAP kocke se namreč kreirajo z uporabo PANTHEON logike.

8. Navezujoč na zgornje vprašanje še dodatno vprašanje: v to kvoto spadajo tudi vsa zunanja poročila BI sistemi, ReportingServer, SharePoint dashboardi, ipd.

Odgovor: Da. To očitno to nosi tako poslovno vrednost, da ekonomika z lahkoto opraviči konektor licenco.

9. Ali potrebujem konektor licenco, v primeru, ko je na »grid-u« nastavljen izvoz v Excel? Ta Excel je po logiki ravno tako zunanja aplikacija.

Odgovor: Ne. Izvoz v Excel preko »grida« pomeni, da je bil uporabnik prijavljen v PANTHEON in s tem uporabljal PANTHEON licenco, ko je naredil izvoz in zato konektor licenca ni potrebna.

10. Ali potrebujem konektor licenco v kolikor želim podatke analizirati v Excelu?

Odgovor: Odvisno kako se podatki pridobivajo. Če gre za izvoz iz PANTHEON-a v Excel, bodisi preko izvoza iz tabele (grida) ali s konverzijo nekega izpisa v Excel potem licenca NI potrebna.

11. Kaj če podatke v Excelu pridobivamo neposredno iz podatkovne baze preko ODBC povezave?

Odgovor: V kolikor gre za dostop do baze, ki se naredi manj kot enkrat v 48 urah IN TO DELAMO IZVEN STRANKINEGA DELOVNEGA ČASA* konektor licenca ni potrebna, če pa je frekvenca višja, je konektor licenca potrebna. Če pa bom bral podatke neprestano (ali visokofrekventno), potem je pa ekonomska korist očitno jasna in je prav, da se za to tudi nekaj plača nam, ki skrbimo da so ti podatki urejeni, dostopni, veljavni, ... S konektor licenco lahko do baze dostopate kadarkoli.

12. *Zakaj izven strankinega delovnega časa?

Odgovor: Izven strankinega delovnega časa zato, ker bo PANTHEON baza ugotovila, da je narejena ODBC konekcija na bazi in bo posledično ugasnila uporabo vseh PANTHEON licenc (tudi tistih ki so prijavljeni v PANTHEON) dokler ta ODBC konekcija ni prekinjena. S konektor licenco je dostop do baze brez prekinitve PANTHEON uporabnikov neomejen.

13. Kako boste preverjali frekvenco branja podatkov?

Odgovor: Preverjanje tega se lahko naredi preko zapisov dostopov do SQL strežnika in tu ne bi delali tehničnih rešitev saj je verjetnost »false positive« ob sedanji tehnologiji SQL strežnika precejšnja. Raje bi apelirali na držanje pravil, v primeru sumov zlorab pa gremo lahko kasneje

preverjati licenčne skladnosti.

- 14. Rečeno je, da se konektor licenca potrebuje za branje in pisanje iz PANTHEON baze. Branje je problematično, saj na primer šifrant subjektov in identov uporabljajo vsi programi, vključno z vertikalnimi rešitvami. Se za to tudi potrebuje konektor licenco?**

Odgovor: Da. Tudi za branje podatkov (npr. konto kartice) v PANTHEON-u je potrebna konektor licenca. To da so podatki v bazi in da so urejeni je »zaslužna« PANTHEON logika, zatorej je prav, da tak program licencira svoje povezave na bazo s konektor licenco.

- 15. Končni kupec vnaša naročila preko zunanje aplikacije (B2B, B2C...). Kako je s temi licencami?**

Odgovor: Potrebujete toliko konektor licenc kolikor bo največ hkratnih uporabnikov na tej B2B ali B2C aplikaciji.

- 16. Ali je v primeru, ko se v ARES-u sprogramira izvoz podatka v neko drugo bazo, potrebna konektor licenca?**

Odgovor: Ne, dostop do podatkov preko ARES-a pomeni, da je uporabnik v trenutku poseganja prijavljen v PANTHEON in s tem posledično uporablja PANTHEON licenco.

- 17. Uporabnik ima CRM in želi imeti podatke usklajene s PANTHEON podatkovno bazo. CRM se ne povezuje neposredno z PANTHEON bazo. Narejena je ARES procedura, katera iz CRM baze bere in zapisuje podatke v PANTHEON bazo in obratno. Ali je potrebna konektor licenca?**

Odgovor: Ni potrebna v primeru, ko je v trenutku izvoza podatkov uporabnik v ARES-u in uporablja eno PANTHEON licenco. V primeru, ko je ARES narejen tako, da se bazi sinhronizirata samodejno (npr. preko sprožilcev - triggerjev) je potrebna konektor licenca.

- 18. Uporabnik ima poslovalnico v tuji državi z drugo programsko opremo in je narejen XML, prek katerega se prenaša podatke iz PANTHEON-a (dokumenti, identiti, subjekti...). Ta druga aplikacije se ne povezuje s PANTHEON-om. Je v tem primeru potrebna konektor licenca?**

Odgovor: Ne, v kolikor se XML kreira bodisi iz PANTHEON-a (eSlog) ali ARES-a.

- 19. Preko SQL-a je narejena procedura s katero se sinhronizirajo podatki med dvema bazama. Je za to potrebna konektor licenca?**

Odgovor: Da. Predpostavljamo, da se SQL vrši preko web vmesnika ali preko SQL opravila. Torej uporabnik ni prijavljen v PANTHEON in ne uporablja licence, zato je potrebna konektor licenca.

20. Ali uporabniki s spletno trgovino, katera se ne povezuje na PANTHEON bazo, temveč preko ARES postopka dela XML izvoz podatkov, potrebuje konektor licenco?

Odgovor: V primeru, ko izvoz podatkov preko ARES-a naredi uporabnik PANTHEON-a, konektor licenca ni potrebna. V primeru, ko je izvoz podatkov sprogramiran in se izvaja samodejno, je potrebna konektor licenca.

21. Se lahko navadni PANTHEON uporabniki (npr. AD) povezujejo na bazo izven PANTHEON-a?

Odgovor: Neposredno povezovanje ni mogoče, ker je geslo zakodirano. V prihodnosti pa se bo možno priklapljeti na webservice tudi s PANTHEON uporabniki (ter s tem tudi upoštevati njihove avtorizacije).

22. Imamo program za ukazno vrstico (command line program) za uvažanje podatkov iz XML datoteke, ki se kliče iz PANTHEON-a. Se za dostop do podatkov tega programa lahko uporablja licenca uporabnika, ki iz PANTHEON-a kliče ta program?

Odgovor: Da, glede na to, da je program narejen kot DOS ukaz lahko predpostavljamo, da ta program za povezavo na bazo ne uporablja PANTHEON-ove povezave (kot npr. ARES postopki, ki vedno uporabljajo povezavo PANTHEON uporabnika), je zato neodvisen in torej potrebuje konektor licenco.

23. Windows odjemalec za vertikalno rešitev. Ta nima licence na nivoju vertikalne rešitve in ga uporabniki lahko poljubno uporabljajo, zna pa knjižiti v PANTHEON bazi. Je tu potrebna konektor licenca? V primeru, da ja ali to spada v kvoto sočasnih uporabnikovih PANTHEON licenc ali v kvoto konektor licenc?

Odgovor: Da, gre za enako rešitev kakor za katerokoli drugo tehnologijo in je potrebna konektor licenca.

24. Vertikalna rešitev črpa podatke prek spletnega servisa (webservice) neposredno iz PANTHEON-a (samo branje). Vertikalna rešitev odlaga podatke na direktorij, skrbnik jih pobira. Ta skrbnik v okolju PANTHEON te datoteke uvažava v sistem. Skrbnik ima veljavno PANTHEON licenco. Podatki se uvažajo prek DPA funkcionalnosti. Je za to potrebna konektor licenca?

Odgovor: Da. Ker gre za branje podatkov in s tem povezavo mimo PANTHEON-a (spletni servis se prijavlja preko SQL uporabnika na PANTHEON bazo) je licenca potrebna. Ni pa potrebna licenca za skrbnika, ki preko ARES postopka uvažava podatke nazaj v PANTHEON saj je v trenutku uvažanja v ARES-u ta uporabnik prijavljen v sistem s PANTHEON licenco.

25. Sistem ne uporablja PANTHEON baze pač pa enkratno izvoz v X1 vertikalno rešitev in potem iz X1 predelano v vertikalno rešitev X2, ta pa nima neposredne komunikacije s PANTHEON-om. Vse podatke vedno pripravlja skrbnik. Je za to potrebna konektor licenca?

Odgovor: Da, za skrbnika je potrebna v kolikor je izvoz iz PANTHEON-a v X1 izven ARES-a in ni potrebna v kolikor je izvoz narejen z ARES-om, saj stranka uporablja svojo PANTHEON licenco.

26. V čem je potem razlika ali skrbnik prek ARES-a pripravi podatke ali če jih vertikalna rešitev jemlje neposredno iz PANTHEON baze?

Odgovor: ARES pomeni zasedeno PANTHEON licenco. Vertikalna rešitev, ki neposredno jemlje podatke iz PANTHEON baze pa obide PANTHEON licenco.

27. Ali to pomeni da mora ARES postopek t.i. izmenjevalne podatke nujno postaviti izven PANTHEON baze?

Odgovor: V kolikor bi si želeli izogniti konektor licenci za branje, da. To pomeni, da morajo biti izmenjevalni podatki morajo izven PANTHEON baze (torej izven Datalab licenčnih pravic). S tem da to pomeni tudi, da ne sme biti sprožilcev (triggerjev) npr. za vzdrževanje referenčne integritete, ki bi na tej zunanji bazi posegali na PANTHEON bazo. Kajti tudi sprožilci potrebujejo konektor licenco (so dejansko bralniki). In ker niso omejeni na »skrbnika« ampak jih potencialno sproži vsak uporabnik vertikalne aplikacije bi tu šlo za jasno multipleksiranje – torej toliko konektor licenc kolikor uporabnikov ima vertikalna rešitev, ki aktivira sprožilce (s čimer pa pade racionalnost za model »skrbnika«).

28. Sistem (vertikalna rešitev) ima svojo bazo in svojo logiko ter deluje neodvisno od PANTHEON-a. Ima 50 uporabnikov, od tega jih ima samo 5 nastavljene pravice knjižiti in izmenjevati dokumente s PANTHEON-om. Vsi ostali delajo operativno v drugem sistemu. Ali je potrebno v takem primeru imeti 5 ali 50 konektor licenc?

Odgovor: Potrebujete toliko licenc, kolikor je hkratnih uporabnikov ki posegajo v PANTHEON. V kolikor vsi uporabniki ne posegajo direktno v PANTHEON funkcionalnost (torej ne sprožajo stored procedur ALI druge logike ALI pišejo/berejo v PANTHEON bazo) potem potrebujete samo toliko uporabnikov, kolikor jih uporablja PANTHEON bazo (v zgornjem primeru 5). Pri tem pa velja še nekaj: v primeru, ko bi se vmesna baza neprestano sinhronizirala s PANTHEON bazo (recimo preko sprožilcev/triggerjev) pa to pomeni, da vsak vnos v podatkovno bazo aplikacije hkrati sproži tudi določen poseg v PANTHEON bazo. To pa bi pomenilo, da vsaka aktivnost »ne PANTHEON« uporabnika sproži nekakšen dogodek v PANTHEON bazi in ga zato moramo šteti kot uporabnika, ki potrebuje konektor licenco (in je torej potrebnih 50 konektor licenc).

29. Mobilna prodaja ima skrbnika in recimo 500 potnikov. Skrbnik je tisti, ki pred vnosom v sistem obdeluje podatke in je edini, ki komunicira s PANTHEON-om. Vertikalna rešitev je v takem primeru uporabljena izključno za zbiranje podatkov in nima nobene veze s PANTHEON-om. Je to po definiciji ena konektor licenca?

Odgovor: V primeru, ko potniki niso neposredno povezani na PANTHEON bazo (so off-line) potem je dovolj ena licenca samo za skrbnika. V primeru, ko katerikoli od potnikov poveže svoje podatke s PANTHEON-om pa potrebuje konektor licenco.

30. Uporabnik ima veljavno PANTHEON licenco zase in dela na blagajni. Potem vzame mobilni terminal za to, da lahko med policami skenira črtne kode artiklov. S terminalom dostopa izključno do podatkov, ki si jih je prej pripravil v PANTHEON-u (glava naročila, vrstice vpisuje s terminalom). Je v takem primeru potrebna konektor licenca?

Odgovor: Če je terminal povezan s PANTHEON bazo (je on-line) potem v tem trenutku uporabnik lahko odklopi blagajno, ki jo uporablja nekdo drug- zato potrebuje konektor licenco. Če pa terminal ni neposredno povezan na PANTHEON bazo (je off-line), potem konektor licence ne potrebuje.

31. Imajo tudi druge programske hiše podoben način licenciranja?

Odgovor: Microsoft Dynamics NAV, SAP R/3 portal licence... In to še bistveno bolj rigorozne.

32. Vsak dober produkt ima ogromno vertikal. Krčenje ekosistema ponudnikov vertikalnih rešitev posledično vpliva na tudi na samo rast osnovnega produkta. Konektor licence so precej grob poseg v ta ekosistem.

Odgovor: Poglejmo SAP ali Microsoft kot verjetno najbolj razvit ekosistem. Oba imata prav zaradi tega konektor licenco. Ugovor da »vertikale izboljšujejo osnovni produkt« bi lahko spremenili v vprašanje – so torej za te svoje uporabnike zastonj? Verjetno ne. Razvijalec je z njimi zaslužil. In ker mu zaradi uporabe PANTHEON logike ni bilo potrebno programirati vsega potrebnega je bil ta razvoj zanj (ali za uporabnika, če je bila vertikala razvita na zahtevo) cenejši, kot če PANTHEON logike ne bi bilo.

33. Smisel vertikalnih rešitev ni v zmanjševanju prodaje osnovnih licenc, pač pa v bogatenju funkcionalnosti, ki jo lahko Datalab skupaj s partnerji lahko doseže. Vertikal, ki izključno "oponašajo" že izvedeno funkcionalnost v ERP (izključno z namenom zmanjševanja števila licenc) praktično ne poznam.

Odgovor: So bile. Tudi podvajanje funkcij iz PANTHEON-a in njihovo prenašanje na splet. Ali pa kupovanje licence z manj funkcionalnosti ter dopolnjevanje z ARES postopki v licenco z vsemi funkcionalnostmi. Konektor licenca je nastala iz potrebe, saj bomo le na ta način zagotovili ustrezen razvoj PANTHEON platforme tudi v prihodnje.

34. Jasno je, da tudi vaš produkt potrebuje tako imenovano konektor licenco. Vendar ne izključno v obliki stroška, pač pa kot izveden produkt/vmesnik, prek katerega lahko stranka uporablja ERP funkcionalnosti v vertikalnih rešitvah. In za tak način je prav da to stane. Saj nenazadnje tudi sedaj stranke same plačujejo že vsaj 1000-to izvedbo ene in iste integracije. In ta vmesnik se potem lahko definira kot "sočasni", "named user" ali kot "konektor".

Odgovor: Tako je, named user bi bila druga rešitev, vendar bi prinesla še več nezadovoljstva. Za uporabnike več stroškov, za Datalab pa več prihodkov, naš cilj pa je v okviru danih možnosti podati optimalno rešitev za vse vpletene.

35. Ali lahko (vsaj manjše) stranke same zahtevajo rešitev t.i. "mehke" povezave, s katerimi niso več "online", pač pa za integracijo in prenos podatkov skrbi operater z eno licenco?

Odgovor: S tem so prav tako povezani dodatni stroški za programiranje, hkrati pa je potrebno potem to ves čas usklajevati. Torej še dodatni stroški in več možnosti za napake.

36. Logika PANTHEON-a je porazdeljena med UI in T-SQL. Zunanji sistemi večinoma ali vnašajo naročila ali predstavljajo zalogo med skladišči, ponekod kreirajo tudi račune. Zakaj ne bi izvedli web servise ali standardne izmenjevalne tabele, preko katerih bi lahko "zunanji" uporabniki na unikatni način uporabljali logiko PANTHEON-a in se s tem tudi izognili morebitnim težavam zaradi nepravilne uporabe "core" funkcionalnosti? Mogoče bi v sodelovanju z več razvijalci vertikal in njihovim pogledom na sam način komunikacije in na osnovi pridobljenih informacij razvili nek univerzalni vmesnik, ki bo standard izmenjave podatkov. Namesto vsakokratnega plačila nekaj tisoč evrov partnerjem za "izdelavo" vmesnika, bi tako stranka tudi kupila licenco za povezavo in od tega tudi nekaj imela.

Odgovor: Enkrat smo celo začeli s kreiranjem webservisov v sodelovanju s partnerji ampak je zadeva zaradi neaktivnosti potem zamrla. Sedaj čistimo PANTHEON in prenašamo funkcionalnosti v stored procedure, ki bodo osnova za webservise (ki so večinoma enkapsulirani klici stored procedur). Predviden zaključek v 2016. Konekotr licence nam bodo zagotavljale prihodke iz tega naslova, ki jih bomo lahko uporabljali za dvig kvalitete tega integracijskega programa in podporo razvijalcem, ki je bila do sedaj bolj stvar prostega časa in dobre volje. V preteklih obdobjih smo to želeli pokrivati preko članarin (membership fees), ki pa se v DEV programu na žalost nikoli niso prijele do te mere, da bi prinašale kako opazno pokritje.